

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 93/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia L., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 44 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia postupmi S. v B. a I. Ž. pri vybavovaní jeho podnetu z 11. apríla 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2007 doručená sťažnosť občianskeho združenia L. zaregistrovaného 22. júna 1993 (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 44 ods. 1,

ako aj čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) postupmi S. v B. a Inšpektorátu životného prostredia Ž. (ďalej aj „slovenská inšpekcia“ alebo „orgány slovenskej inšpekcie životného prostredia“) pri vybavovaní podnetu sťažovateľa z 11. apríla 2007. Sťažnosť bola doplnená na základe výzvy ústavného súdu z 30. januára 2008 podaním sťažovateľa doručeným ústavnému súdu faxom 21. februára a poštou 22. februára 2008, v ktorom upresnil odôvodnenie sťažnosti.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„L. podal S., I. K., ako miestne príslušnému orgánu podnet vyplývajúci z podozrenia o porušovaní ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. proti ťažbe dreva v T. a K. príspevkovou organizáciou Š.

Listom 20 dňa 13. 7. 2007 sp. zn. 5357-22537/75/2007/Hul, ktorý bol sťažovateľovi doručený dňa 16. 7. 2007, bol sťažovateľ vyrozumý o spôsobe vybavenia svojho podnetu S., I. Ž. (...)

rozhodnutím Generálneho riaditeľa S. č. 5127-16246/SIŽP/2007 zo dňa 25. 5. 2007 bol pokračovaním predmetného štátneho dozoru poverený I. Ž.

Dňa 23. 7. 2007 sa právna zástupkyňa sťažovateľa obrátila na S. o oznámenie, na základe akých skutočností došlo k odňatiu vybavovania podnetu zo dňa 11. 4. 2007 a s tým súvisiacim výkonom kontroly I. K., či pracovníci kontroly alebo kontrolované subjekty oznámili zaujatosť pracovníkov kontroly, ak áno, či tak urobili písomne s uvedením dôvodov a či o takýchto námietkach rozhodovalo ústredie S. a s akým výsledkom (...).

Dňa 27. 8. 2007 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené stanovisko S., Kancelárie generálneho riaditeľa zo dňa 21. 8. 2007 sp. zn. 2379-27268/100/2007, z ktorého vyplýva, že podnet sťažovateľa bol prijatý na S. dňa 11.4.2007, bol zamestnancami SIŽP riadne prešetrený, o čom bol LZ V. vyrozumý listom č. 5357-22537/75/2007/Hul zo dňa 13. 7. 2007, ktorý bol doručený dňa 16. 7. 2007. (...)

Ako vyplýva z článku 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru - jednou z povinností strán dohovoru je zabezpečiť, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne

konaniu, umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí súkromných osôb a orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s jej vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia. Vychádzajúc z ustanovení uvedeného Dohovoru, Zákona o ochrane prírody a krajiny, Zákona o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a Občianskeho súdneho poriadku, v právnom poriadku Slovenskej republiky je podnet orgánom vykonávajúcim štátny dozor vo veciach ochrany prírody a krajiny jedným a možno povedať jediným prostriedkom, ktorými členovia verejnosti môžu uplatniť svoje právo podľa článku 9 ods. 3 Dohovoru (...).

Sťažovateľ je preto presvedčený, že v týchto súvislostiach je možné a nevyhnutné na predmetnú vec, jeho postavenie a konanie o jeho podnete aplikovať ustanovenie článku 46 ods. 1 Ústavy SR a má právo domáhať sa, aby o jeho podnete orgán štátneho dozoru, na ktorý sa so svojim podnetom obrátil, konal zákonom predpísaným spôsobom (...).

Podľa názoru sťažovateľa, v predmetnej veci došlo aj k porušeniu jeho práva na priaznivé životné prostredie zakotvené v článku 44 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR (...).

Sťažovateľ nemal právo začať správne konanie podľa Zákona č. 543/2002 Z. z. mal právo byť účastníkom konania o povolenie o vydanie súhlasov na činnosti, na ktoré sa podľa Zákona č. 543/2002 Z. z. súhlas vyžadoval, ako aj byť účastníkom konania o povolení výnimky.

Vzhľadom na to, že takéto konanie bolo možné začať len na návrh osoby, ktorá o vydanie rozhodnutí o udelení súhlasu o udelení výnimky žiadala, nemohol iniciovať ani začať žiadne správne konanie.

Rovnako sťažovateľ nemal možnosť podať návrh proti postupu Š. na všeobecnom súde. keďže nešlo o postup orgánu verejnej moci. Neprichádzala preto do úvahy žiadna zo žalôb, ktorú Občiansky súdny poriadok upravuje v časti týkajúcej sa správneho súdnictva. (...)

Sťažovateľ ďalej uviedol, že „ (...) právnická osoba – Š. postupovali pri ťažbe dreva v T. a K. spôsobom, ktorým porušili ustanovenia Zákona č. 543/2002 Z. z., konkrétne ustanovenia § 12 písm. g / v spojení s ustanovením §15 ods. 2 písm. a /, § 14 ods. 1 písm. a /, § 14 ods. 2 písm. a / a ustanovenia § 35 ods. 1 Zákona č. 543/2002 Z. z. a to

predovšetkým v písmene a /, b / a c /, pričom sťažovateľ na toto porušovanie ustanovení Zákona č. 543/2002 Z. z. poukázal vo svojom podnete zo dňa 11.4.2007, ktorý podal S., I. K. ako miestne príslušnému orgánu. Napriek tomu jeho podanie v rozpore s ustanoveniami zákona č. 525/2003 Z. z. a v rozpore s ustanoveniami zákona č. 10/1996 vybavovala S., I. Ž. (...)

Podnetom zo dňa 11.4.2007 sťažovateľ realizoval práva zakotvené v Ústave SR v článku 44 ods. 1 -teda právo na priaznivé životné prostredie a právo zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky“.

Sťažovateľ na základe uvedeného žiadal, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Ústavný súd SR sťažnosť sťažovateľa vo veci porušenia jeho práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa Článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, na priaznivé životné prostredie podľa článku 44 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR bolo postupom S. tým, že generálny riaditeľ S. poveril vykonávaním kontroly vykonávanej na základe podnetu sťažovateľa zo dňa 11. 4. 2007 I. Ž. a vykonaním kontroly S. Ž., porušené.

Odporcovia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania (...).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti sťažovateľa je to, že v konaní pred orgánmi slovenskej inšpekcie životného prostredia pri vybavovaní jeho podania z 11. apríla 2007 *„na prešetrenie porušenia zákona č. 543/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov v štvrtom stupni ochrany v NPR T. a NPR K.“*, došlo k porušeniu jeho označených práv podľa ústavy a Aarhuského dohovoru, pretože sa jeho podnetom po rozhodnutí jej generálneho riaditeľa nezaoberal I. v K., ktorý bol podľa neho vo veci príslušný konať, ale I. v Ž. Sťažovateľ namietal aj nezákonný spôsob vybavenia jeho podnetu a tvrdil, že týmto postupom boli porušené aj *„ustanovenia Zákona č. 543/2002 Z. z., konkrétne ustanovenia § 12 písm. g / v spojení s ustanovením §15 ods. 2 písm. a /, § 14 ods. 1 písm. a /, § 14 ods. 2 písm. a / a ustanovenia § 35 ods. 1 Zákona č. 543/2002 Z. z. a to predovšetkým v písmene a /, b / a c / (...) i postup S. bol aj v rozpore s ustanoveniami zákona č. 525/2003 Z. z. a v rozpore s ustanoveniami zákona č. 10/1996 (...)“*.

Je nepochybné a vyplýva to zo sťažnosti a jej príloh, že sťažovateľ je občianskym združením, ktoré je registrované na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov a v zmysle prvej vety ustanovenia § 2 ods. 3 tohto zákona je právnickou osobou.

Z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy treba vyvodiť, že aktívnu legitímáciu na podanie sťažnosti majú tie fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré tvrdia,

že namietaným postupom alebo rozhodnutím označeného orgánu verejnej moci boli porušené ich základné práva alebo slobody.

Predpokladom aktívnej procesnej legitímácie na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je i to, že fyzická osoba a právnická osoba má spôsobilosť byť nositeľom základných práv a slobôd.

Sťažovateľ ako právnická osoba namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 44 ods. 1 ústavy v spojení so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj keď citovaný čl. 127 ústavy výslovne umožňuje právnickým osobám podávať sťažnosť („ústavný súd rozhoduje aj o sťažnostiach právnických osôb...“), z povahy niektorých základných správ a slobôd vyplýva, že právnické osoby nemôžu byť ich nositeľom. Týka sa to aj označeného základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, ktorého subjektom je iba fyzická osoba.

Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť ako sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou.

Sťažovateľ ďalej namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

Ešte pred tým, ako sa ústavný súd začne zaoberať materiálnou stránku veci, je vždy povinný preskúmať procesné náležitosti sťažnosti. Z toho vyplýva, že iba v prípade, ak sťažnosť spĺňa všetky zákonom ustanovené formálne náležitosti a predpoklady, sa ňou môže ústavný súd zaoberať aj z hľadiska jej vecnej stránky. Jedným so základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd, je jej subsidiarita. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov.

Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

To znamená, že sťažnosť možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Zákon o prokuratúre teda poskytuje sťažovateľovi právne prostriedky nápravy, a to podnet, resp. opakovaný podnet v zmysle ustanovení § 31 až 36 zákona o prokuratúre, ktorými sa môže domáhať preskúmania zákonnosti postupu v predmetnej veci, pokiaľ sa s týmto postupom, resp. odpoveďou Slovenskej inšpekcie životného prostredia na jeho podnet nestotožnil. Je treba poznamenať, že ustanovenie § 31 zákona o prokuratúre sa týka

všetkých konaní a postupov v ňom vymenovaných orgánov verejnej moci, ktoré sú pri výkone svojich právomocí povinné priamo aplikovať ústavu ako prameň práva vrátane úpravy základných práv a slobôd, ktorá je jej obsahom [čl. 152 ods. 4 ústavy (pobobne I. ÚS 226/07)].

Pokiaľ sťažovateľ s postupom orgánov slovenskej inšpekcie životného prostredia a s vybavením jeho podnetu z 11. apríla 2007 nesúhlasil, mal využiť prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorého bol oprávnený podľa citovaných ustanovení zákona o prokuratúre.

Ústavný súd uznáva podnet podľa zákona o prokuratúre ako účinný prostriedok ochrany základných práv vrátane tých práv, ktoré uplatnil sťažovateľ (m. m. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, I. ÚS 226/97).

Pretože zo sťažnosti sťažovateľa nevyplýva, že tento postup pri ochrane pred porušovaním svojich práv a slobôd využil, preto ju v tejto časti odmietol pre neprípustnosť (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2008